

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 30 september 2022

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte kl 8.30 i Ålands lagting.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Veronica Thörnroos (VT, deltog vid punkterna 3-7) samt ledamöterna Johanna Boijer-Svahnström (JBS, deltog vid punkterna 1-7), Josefine Egenfelt (JEG), John Eriksson (JER), vice ordförande Rebecka Eriksson (RE), Birgitta Eriksson-Paulson (BEP), vice ordförande Martha Hannus (MH), talman Bert Häggblom (BH), Therese Karlsson (TK), Marcus Koskinen-Hagman (MKH), Niklas Lampi (NL) samt Julia Lindfors (JL). Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson (ML).

Förhinder att medverka: Niclas Forsström (NF) och minister Alfons Röblom (AR).

Gäster: målansvariga Fredrik Rosenqvist (FR, deltog vid punkt 7) samt koordinatör i arbetsgruppen för koordinering och rapportering Henrika Österlund (HÖ).

1. Mötets öppnande och incheckning

Martha Hannus önskade alla välkomna till [utvecklings- och hållbarhetsrådets](#) artonde ordinarie möte. Rådets medlemmar delade sina tankar angående nuläget och dagens möte.

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Rådet **godkände** protokollet från det senaste ordinarie mötet, den 11 maj 2022.

Rådet **noterade** följande sedan föregående möte: (1) att statusrapport 5 (bilaga 1) publicerades vid [det av lagtinget arrangerade seminariet den 1 juni](#), (2) att Åland/bärkraft-nätverket den 30 augusti gästades av den nya generalsekreteraren för Finlands kommission för hållbar utveckling, Eeva Furman, (3) att rådet höll ett fördjupningstillfälle angående [Finlands nationella strategi för hållbar utveckling och Agenda 2030](#) (bilaga 2) den 2 september, (4) att Åland/bärkraft-nätverket inbjudits att presentera "Bärkraft-modellen" vid Finlands kommission för hållbar utveckling den 28 september (bilaga 3 nedan), (5) att rådets ordförandetrio haft möte den 14 juni (uppföljning av rådets möte den 11 maj) och 22 september (beredning inför rådets ordinarie möte 30 september) samt (6) att rådets ordförandetrio beslutade att utse Annica Brink till processledare för målet om god vattenkvalitet (mål 3) den 31 augusti.

3. Om blomstrandet

I statusrapport 5 (kapitel 5.2) publicerades [texten "Blomstertid"](#) (bilaga 4). Rådet **noterade** att under hösten 2022 mäter ÅSUB blomstrandet (se bilaga 1/statusrapport 5, sid 12-13). Marcus Koskinen-Hagman **delade** sina reflektioner kring "Blomstertid"-texten. Därefter **diskuterade** rådet texten i såväl mindre grupper som i helgrupp.

Rådet **beslutade** att en till nutid anpassad version av "Blomstertid"-texten (förutom styckena under rubriken Avslutning) ska publiceras på bärkraft-hemsidan som en text med syfte att inspirera läsaren till reflektioner kring innebörden av blomstrandet samt fördjupad förståelse för dess koppling till "Alla kan blomstra"-visionen och målet om "välmående människor vars inneboende resurser växer" (strategiskt utvecklingsmål 1). Innan publicering cirkuleras den anpassade versionen inom rådet (via e-post).

4. Revidering av delmålen för välmående (mål 1) respektive tillit och delaktighet (mål 2)

I enlighet med rådets önskemål vid det ordinarie mötet 25 september 2020 pågår en översyn av de strategiska utvecklingsmålen delmål. Delmålens tidshorisont är år 2030. Under våren och sommaren har förslag till reviderade delmål för målet om välmående (mål 1) respektive tillit och delaktighet (mål 2) arbetats fram under ledning av de målansvariga Tabita Nordberg respektive Dan Sundqvist. I enlighet med rådets konstaterande, vid det extra mötet den 18 februari 2022, har de båda målansvariga samordnat förslagen till reviderade delmål. ML presenterade förslagen.

Rådet **beslutade** att godkänna förslagen till reviderade delmål:

Strategiskt utvecklingsmål 1:

Välmående människor vars inneboende resurser växer

- 1.1 Alla har tillgång till det som för var och en bidrar till fysisk och psykisk hälsa, meningsfullhet och goda relationer. God och jämlik vård och omsorg är garanterad för alla. Tillgången till det som inte främjar fysisk och psykisk hälsa begränsas.
- 1.2 Genom hela livet har alla tillgång till kvalitativ utbildning, konst, kultur och andra bildningsformer som främjar var och ens och allas vårt gemensamma blomstrande.
- 1.3 Alla ungdomar och vuxna har sysselsättning i form av studier, arbete eller annan syssla.
- 1.4 Alla barn, ungdomar och vuxna tar efter förmåga ansvar. Beroende på ålder och förmågor sker detta bland annat genom att vi tar hand om vårt välbefinnande och konsumerar måttfullt. Vi hjälps åt att spegla och bekräfta egenskaper som förnöjsamhet och lyhördhet.

Strategiskt utvecklingsmål 2:

Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Inga varaktiga framsteg kan nås i ett sammanhang präglad av konflikt och våld. Välgrundad mellanmänsklig tillit och fredliga relationer utgör grunden för långsiktig bärkraft.

- 2.1 Diskriminering och korruption förekommer inte.
- 2.2 Alla tar ansvar för att avskaffa alla former av fysiskt, sexuellt och verbalt våld, särskilt i nära relationer.
- 2.3 Ingen lever i en ekonomiskt utsatt position och de ekonomiska klyftorna minskar. Alla har ett hem som skänker glädje och ro.

- 2.4 Likvärdigt arbete ersätts med lika lön. Jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet.
- 2.5 Åland är barn- och äldrevänligt och personer med funktionsnedsättning upplever trygghet, frihet och tillgänglighet.
- 2.6 Jämställdhet och jämlikhet har uppnåtts. Kvinnor, män och inflyttade är representerade i beslutande organ.
- 2.7 Beslutsfattandet är deltagandebaserat. Förtroendet för samhällsinstitutioner respektive valdeltagandet är högt. Ålands invånare, förenings- och näringsliv samt myndigheter är delaktiga i att utforma samhället. Barn hörs i frågor som rör dem.
- 2.8 Kultur, idrott och andra föreningsaktiviteter förenar människor och skapar delaktighet.

5. Landskapsregeringen och utvecklings- och hållbarhetsagendan

Landskapsregeringen har planenligt (vart fjärde år) lämnat [ett meddelande till lagtinget](#) (den 15 sep 2022) angående sitt arbete med utvecklings- och hållbarhetsagendan (meddelande nr 4 / 2021-2022, bilaga 5). Lantrådet Veronica Thörnroos och förvaltningschef John Eriksson presenterade meddelandet. I presentationen framgick bland annat att de strategiska utvecklingsmålen, inklusive delmål och färdplaner, ligger till grund för regeringens strategiska riktning och för de verksamheter som bedrivs inom landskapsförvaltningen samt att regeringen i sitt regeringsprogram ska beskriva vilka målsättningar man har för att under mandatperioden uppfylla de strategiska utvecklingsmålen till år 2030.

Rådet **diskuterade** meddelandets innehåll och **konstaterade** att det framgår av meddelandet att landskapsförvaltningens byråer och enheter har integrerat de strategiska utvecklingsmålen, inklusive dess delmål och färdplaner, i verksamheterna.

Rådet **beslutade** att övriga sektorer som är representerade i rådet (föreningslivet, näringslivet, kommunerna, lant- och skogsbruket, utbildningssektorn samt konsten och kulturen) vid nästa ordinarie möte presenterar sitt arbete för genomförandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan.

6. Målet om kraftigt minskad klimatpåverkan och sjöfartens växthusgasutsläpp

Vid rådets ordinarie möte den 10 september 2021 tog rådet del av en presentation av IPCC:s sjätte så kallade "Assessment Report". Rådet gick då in för att genomföra en översyn av agendans sjätte strategiska utvecklingsmål. Vid därpå följande ordinarie möte, i januari 2022, beslutade rådet om ett nytt klimatmål för Åland: "kraftigt minskad klimatpåverkan".

Rådet **konstaterade** att Ålands klimatmål består av tre pelare: (1) de territoriella utsläppen (inklusive skärgårdstrafikens utsläpp), vilka omfattas av delmålen i strategiskt utvecklingsmål 6, (2) de konsumtionsbaserade utsläppen, vilka omfattas av delmålet 7.9 i strategiskt utvecklingsmål 7 (se mötespunkt 7 nedan) samt (3) sjöfartens utsläpp, vilka förutsätts hanteras inom ramen för EU:s utsläppshandel. Vidare **konstaterade** rådet att sjöfartens växthusgasutsläpp är Ålands största utsläppskälla och att Åland inte är hållbart ur ett klimatperspektiv förrän sjöfarten på Östersjön är fossilfri.

Rådet **diskuterade** kopplingen mellan målet om kraftigt minskad klimatpåverkan och sjöfartens växthusgasutsläpp.

7. Revidering av delmålen för hållbar konsumtion och produktion (mål 7)

I enlighet med rådets önskemål vid det ordinarie mötet 25 september 2020 pågår en översyn av de strategiska utvecklingsmålen delmål. Delmålens tidshorisont är år 2030. Under sommaren har förslag till reviderade delmål för målet om hållbar konsumtion och produktion (mål 7) arbetats fram under ledning av målsvariga Fredrik Rosenqvist (bilaga 6). Som en del av revideringsförslaget föreslås att rubriken för mål 7 ändras till "hållbar konsumtion och produktion" (i stället för nuvarande "hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster").

FK presenterade förslaget. Rådet **diskuterade** förslaget och **beslutade** därefter att godkänna förslaget till justerad rubrik samt reviderade delmål:

Strategiskt utvecklingsmål 7:

[Hållbar konsumtion och produktion](#)

Hållbar konsumtion och produktion är en tvärgående fråga, som bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål. Med konsumtion avses såväl privatpersoners, offentlig sektors, företags som andra organisationers konsumtion av både varor och tjänster.

7.1 Mängden avfall som uppkommer på Åland har minskat till max 1,2 ton per person per år.

7.2 Alla företag och organisationer har integrerat hållbarhet, resurssnålhet och cirkularitet i kärnan av sin verksamhet.

7.3 Alla offentliga organisationer praktiserar hållbar offentlig upphandling.

7.4 Alla bygger och renoverar på ett hållbart, resurssnålt och cirkulärt sätt.

7.5 Nyttodjurens naturliga beteende främjas genom att deras naturliga behov som mat och rörelse tillgodoses.

7.6 Åtminstone 80 % av befolkningen har en resurssnål och återanvändande livsstil.

7.7 Åtminstone 80 % av befolkningen äter en lokalproducerad kost som enligt aktuella rekommendationer är till gagn för både människors och planetens hälsa.

7.8 Åtminstone 80 % av befolkningen undviker att köpa varor som innehåller skadliga kemikalier.

7.9 De konsumtionsbaserade luftutsläppen av koldioxidekvivalenter har minskat till 4 ton per person och år senast 2030 och 2 ton per person och år senast 2040.

8. Perioden för översyn av delmålen avslutas

I och med mötets beslut om godkännande av förslagen till revidering av delmålen för de strategiska utvecklingsmålen 1, 2 och 7 (mötespunkterna 4 och 7 ovan) har delmålen för samtliga sju strategiska utvecklingsmål reviderats under perioden sedan rådet uttalade önskemål om en översyn av delmålen (den 25 sep 2020).

Rådet **konstaterade** att det fortsättningsvis är önskvärt med fullt fokus på genomförandet av färdplanernas aktiviteter och åtgärder, som i sin tur bidrar till att huvudmålen och delmålen kan uppnås till 2030 (se bilaga 7 nedan för åtgärdernas genomförandegrad). Rådsmedlem och

ordförande för arbetsgruppen för koordinering och rapportering, förvaltningschef John Eriksson, redogjorde för sin syn kring detta.

Rådet **beslutade** att från och med nu och fram till 2030 görs inga förändringar av delmålen (om inte extraordinära omständigheter uppstår). Beslutet innebär att de målansvariga inte längre har möjlighet att föreslå ändringar av delmålen, utan att det i fortsättningen är rådet som har möjlighet att initiera ändringar (om extraordinära omständigheter föreligger).

9. Studie: Strukturella hinder för uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen

I enlighet med informationen vid rådets senaste möte har bärkraft-nätverkets lotsfunktion under våren och sommaren genomfört och publicerat [studien "Strukturella hinder för uppnåendet av målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan"](#) (bilaga 8). Studien ger en bild av strukturella hinder kopplade till uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen, hinder som inte med lätthet kan överbryggas av exempelvis information. Studien lägger speciellt fokus på lagstiftning och ekonomiska styrmedel. Avsikten är att studien ska bidra till arbetet inom såväl utvecklings- och hållbarhetsrådet som arbetsgruppen för koordinering och rapportering (i arbetsgruppens uppdrag ingår löpande lagstiftningsanalys).

Rådsmedlem Julia Lindfors, tillika styrelsemedlem i lotsfunktionens huvudman – föreningen Bärkraft Åland r.f., redogjorde för bakgrunden till studien. Studien presenteras och diskuteras vid medaktörsmötet den 4 oktober.

Rådet **noterade** studien till kännedom.

10. Nästa ordinarie möte samt rådets övergripande arbetsplanering 2022

Nästa ordinarie möte hålls den 20 januari 2023 kl 8.30-12.00.

Rådet **noterade** följande övergripande arbetsplanering för 2022:

14 januari	Ordinarie möte (kl 8.30-12.00)
28 januari	Extra möte angående förslag till reviderade delmål (mål 3 och 4)
4 februari	Extra möte angående fysisk strukturutveckling
18 februari	Extra möte angående förslag till reviderade delmål (mål 2)
18 mars	Dialogmöte med lagtingets gruppleddarforum
11 maj	Ordinarie möte (kl 13.00-16.30)
1 juni	Lanseringsseminarium - statusrapport 5
30 augusti	ReGeneration-veckan 2022 – intergenerationellt dialogmöte
2 september	Fördjupningstillfälle angående Finlands färdplan för hållbar utveckling
30 september	Ordinarie möte (kl 8.30-12.00)
4 oktober	Medaktörsmöte angående "strukturella hinder"-studien
okt/nov	Dialogmöte med ungdomsgruppen
20 januari 2023	Ordinarie möte (kl 8.30-12.00)

11. Mötets avslutande

Martha Hannus avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner.

Mötet avslutades kl 11.45.

Vid protokollet: Micke Larsson

Bilagor

- Bilaga 1 [Statusrapport 5](#)
- Bilaga 2 Finlands nationella strategi för hållbar utveckling 2022-2023
- Bilaga 3 Pressmeddelande angående presentation av "Bärkraft-modellen" (se nedan)
- Bilaga 4 "Blomstertid"-texten (statusrapport 5, kapitel 5.2)
- Bilaga 5 Landskapsregeringens meddelande till lagtinget (meddelande nr 4/2021-2022)
- Bilaga 6 Beslutsunderlag förslag till reviderade delmål för mål 7 (se nedan)
- Bilaga 7 Genomförandegrad: åtgärder i strategiska utvecklingsmålen färdplaner (se nedan)
- Bilaga 8 Studie - Strukturella hinder för uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen

Bilaga 3

Pressmeddelande angående presentation av "Bärkraft"-modellen

28 september 2022

Pressmeddelande från landskapsregeringen / Ålands representation i Helsingfors

Åland delar sina erfarenheter i Finlands kommission för hållbar utveckling

Åland representeras i Finlands kommission för hållbar utveckling av lantrådet Veronica Thörnroos och Micke Larsson, utvecklings- och hållbarhetsrådets huvudsekreterare. Vid kommissionens möte i Helsingfors idag var Micke Larsson ombedd att dels presentera Ålands "bärkraft"-modell för hållbar utveckling, dels dela med sig av Ålands reflektioner och kommentarer kring implementeringen av Finlands nya nationella strategi för hållbar utveckling (2022-2030).

Kommissionens ordförande, statsminister Sanna Marin, ledde kommissionens möte som hade temat "förankring av Finlands nya strategi för hållbar utveckling". [Kommissionen](#) består av representanter för alla landets samhällssektorer. Den nya strategin, som godkändes i våras, fokuserar på systemförändring inom sex väsentliga områden och kan laddas ner här:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164156>.

Ålands [utvecklings- och hållbarhetsråd](#) ordnade ett fördjupningstillfälle kring Finlands nya nationella strategi i början av september. Därefter kom en förfrågan från Statsrådets kansli och kommissionens generalsekretariat om att Åland skulle dela sina erfarenheter vid dagens möte:

- Utvecklings- och hållbarhetsrådets reflektioner mottogs med intresse av kommissionens medlemmar. Det verkar även finnas en vilja inom kommissionen att inspireras av Ålands "bärkraft"-modell och våra erfarenheter nu när den nya nationella strategin för hållbar utveckling ska genomföras, säger **Micke Larsson**, utvecklings- och hållbarhetsrådets huvudsekreterare.

Mötets ordförande statsminister Sanna Marin avslutade mötet och framförde tack i synnerhet till de unga som representerade Agenda 2030. Hon konstaterade att det viktiga arbetet fortsätter. Nästa år är ett jubileumsår då Kommissionen för hållbar utveckling har varit verksam i 30 år.

Micke Larsson berättar om hållbarhetsprinciperna. I bakgrunden statsminister Sanna Marin, Kommissionens generalsekreterare Eeva Furman och biträdande generalsekreterare Taru Savolainen.

Bilaga 6

Förslag till revidering av mål 7 samt dess delmål

Det finns två grundorsaker till varför vi anser att en revidering av mål 7 samt dess delmål är nödvändig. För det första innehåller målet som det är formulerat idag för många kryphål och saknar tillräcklig ambition för att leva upp till andemeningen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan. För det andra är målet för brett formulerat, vilket gör att arbetet med målet tappar fokus.

I arbetet med våra två team har det framkommit att själva formuleringen "Hållbara- och medvetna konsumtions- och produktionsmönster" lämnar dörren öppen för en i princip obegränsad mängd produktion och konsumtion så länge den har någon form av mer eller mindre vetenskapligt förankrad hållbarhetsstämpel eller upplevs som medveten, trots att miljöpåverkan sist och slutligen inte är mindre eller i vissa fall till och med kan vara större.

Åtminstone enligt våra teammedlemmar är ett av de största problemen mål 7 bör rikta in sig på den masskonsumtion vi idag ägnar oss åt. För trots att intresset för återvinning, second hand och miljömärkta produkter ökar, fortsätter vi att överkonsumera, vilket bland annat syns i de mängder avfall och den mängd second hand som regelbundet skickas bort från Åland. För varje år som går kommer vi längre och längre ifrån målsättningen om 1,2 ton avfall per person och år på Åland.

Det avfall vår i första hand stora import av varor och tjänster skapar är ena sidan av detta mynt, den andra sidan är de indirekta utsläpp och miljöproblem vår konsumtion av smarttelefoner, kläder, streamingtjänster, flygresor med mera skapa i andra delar av världen. Enligt aktuell forskning bör vi begränsa våra indirekta, konsumtionsbaserade koldioxidutsläpp till under två ton per år, men enligt de senaste siffrorna på Åland ligger vi på 8,8 ton.

När Utvecklings- och hållbarhetsrådet tidigare i år beslutade om det nya klimatmålet för Åland skrev man uttryckligen att "konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser som sker utanför Åland ... faller ... inom ramen för utvecklings- och hållbarhetsagendans mål om hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster." Men faktum är att mål 7 inte innehåller något mål om att minska dessa utsläpp, något vi nu vill ändra på.

Vi föreslår därför att det förs in ett mätbart mål om minskade indirekta, konsumtionsbaserade utsläpp som ett delmål för mål 7. Förslaget har bland annat förankrats med målsansvarig för mål 6, som stödjer förslaget och anser att det är ett bra komplement till de mål om produktionsbaserade utsläpp som redan finns på plats. Målet om att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen fram till 2030 och sedan halvera dem ytterligare än gång fram till 2040 är i linje med det förslag Miljömålsberedning i Sverige tagit fram.

För att stärka budskapet att ett viktigt syfte med mål 7 är att komma åt den masskonsumtion som idag bland annat producerar alldeles för mycket avfall och alldeles för stora direkta och indirekta utsläpp av koldioxid föreslår vi dessutom att orden "resurssnål" och "cirkulär" införs i flera av rubrikerna för delmålen, för att tydliggöra vad som menas med begreppet hållbarhet. Vi föreslår dessutom att orden "mönster" och "medvetna" stryks i huvudrubriken för målet. Ordet "medvetna" upplevs vara för otydligt och ordet "mönster" i rubriken signalerar en låg ambitionsnivå, där det anses vara okej att viss produktion och konsumtion inte är hållbar så länge det går att peka på ett hållbart "mönster" i samhället i stort.

Ett smalare, mer fokuserat mål

Förutom att vi anser att ambitionsnivån för målet bör höjas och att ett mätbart mål för våra konsumtionsbaserade utsläpp bör införas – vilket Åland skulle bli först i Norden med – anser vi även att målet bör smalnats av. Delmålen för mål 7 är i dag formulerade på ett sätt som gör att de både påverkar och i en mening innefattar samtliga sex övriga mål i agendan. Lite tillspetsat skulle mål 7 kunna utgöra det enda målet i agendan eftersom hela hållbarhetsarbetet ryms eller åtminstone skulle kunna rymmas inom det här målet.

Till exempel ingår det mål 7 – som det är formulerat i dag – att minska användningen av fossila bränslen, att minska utsläppen av näringsämnen i våra vattendrag, att mänsklig verksamhet inte ska påverka den biologiska mångfalden negativt, att alla ålänningar ska äta mer hälsosamt och att de åländska företagen ska verka för större inkludering i det åländska samhället. Allt detta ingår redan eller utgör till och med kärnan i något av de andra målen i agendan.

Varken målansvarig, processledare eller teammedlemmar för mål 7 upplever att det här breda sättet att formulera målet är till gagn för vårt arbete. Tvärtom gör det arbetet med målet svårare eftersom det tar fokus från det som anses vara kärnan i mål 7. Därför föreslår vi att vissa av delmålen antingen tas bort eller justeras för att rensa för dubletter som redan täcks in av andra mål. Inget går därmed förlorat från agendan som helhet, men mål 7 vinner i form av ökat fokus.

Våra förslag till ändringar av mål 7

Nedan följer en kort sammanställning av de förändringar vi föreslår, med korta motiveringar där vi anser att det behövs.

Nuvarande målrubrik: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster
Förslag till ny målrubrik: Hållbar konsumtion och produktion

Nuvarande delmål	Förslag till nytt delmål
7.1 Mängden avfall som uppkommer på Åland har minskat till max 1,2 ton per person per år	Ingen ändring
7.2 Alla organisationer arbetar mot att deras varor, tjänster och inköp ryms inom de fyra hållbarhetsprinciperna	7.2 Alla företag och organisationer har integrerat hållbarhet, resurssnålhet och cirkularitet i kärnan av sin verksamhet. <i>Motivering: De fyra hållbarhetsprinciperna är inte ändamålsenliga att ha med i delmålet dels eftersom så få känner till dem, dels för att de upplevs vara så komplicerade. Syftet med delmålet bör vara att få företag att anamma hållbara sätt att arbeta på samt hushålla med sina resurser på ett bättre sätt.</i>
7.3 Alla offentliga organisationer praktiserar hållbar offentlig upphandling	Ingen ändring

7.4 Alla bygger och renoverar på ett hållbart sätt	7.4 Alla bygger och renoverar på ett hållbart, resurssnålt och cirkulärt sätt <i>Motivering: De två stora problemen vad gäller byggande är dels att vi bygger för stort, dels att sättet vi bygger på ger upphov till mycket stora mängder avfall. Att bygga "hållbart" är för otydligt.</i>
7.5 Nyttodjurens naturliga beteende främjas genom att deras naturliga behov som mat och rörelse tillgodoses	Ingen ändring
7.6 Åtminstone 80% av befolkningen har en resurssnål och återanvändande livsstil	Ingen ändring
7.7 Åtminstone 80% av befolkningen äter en hälsosam kost enligt aktuella näringsrekommendationer	7.7 Åtminstone 80% av befolkningen äter en lokalproducerad kost som enligt aktuella rekommendationer både är till gagn för människors och planetens hälsa. <i>Motivering: Tydliggör att kosten både ska ta hänsyn till människors hälsa och, vilket är mer relevant för mål 7, miljön i termer av klimat, resursanvändning och djurhälsa.</i>
7.8 Åtminstone 80% av befolkningen äter en stor andel lokalproducerade livsmedel	Stryks och integreras i 7.7
7.9 Alla reser och vistas utomlands på ett hållbart sätt	Stryks i och med att det ingår i 7.6 och 7.11
7.10 Åtminstone 80 % undviker att köpa varor som innehåller skadliga kemikalier	7.8 Ingen ändring
<i>NYTT DELMÅL</i>	7.9 De konsumtionsbaserade luftutsläppen av koldioxidekvivalenter har minskat till 4 ton per person senast 2030 och 2 ton per person senast 2040. <i>Motivering: De konsumtionsbaserade utsläppen ingår inte i något annat mål, och bör därför ingå i mål 7. Om inte de konsumtionsbaserade utsläppen ingår i något av målen har Åland möjlighet att nå sina miljömål genom att exportera sina utsläpp och andra miljöproblem till andra länder.</i>

Fredrik Rosenqvist, målsvarig
Karin Rosenberg–Brunila, processledare

Bilaga 7

Genomförandegrad – åtgärder i strategiska utvecklingsmålen färdplaner

Färdplanernas åtgärder

	aug-21		jan-22		aug-22	
Antal åtgärder totalt	169		169		175	
Genomförda åtgärder	14	8,28 %	15	8,88 %	24	13,71 %
Åtgärder under arbete	76	44,97 %	77	45,56 %	95	54,29 %
Inte påbörjade åtgärder	79	46,75 %	77	45,56 %	56	32,00 %

Åtgärder per mål

	Antal åtgärder (aug-22)	Genomförda				Under arbete				Inte påbörjad			
		aug-21		aug-22		aug-21		aug-22		aug-21		aug-22	
			%		%		%		%		%		%
Mål 1 - Välmående	40	0	0 %	3	8 %	16	38 %	19	48 %	26	62 %	18	45 %
Mål 2 - Tillit och delaktighet	27	5	19 %	8	30 %	8	30 %	9	33 %	14	52 %	10	37 %
Mål 3 - God vattenkvalitet	26	0	0 %	1	4 %	13	46 %	20	77 %	15	54 %	5	19 %
Mål 4 - Biologisk mångfald	23	2	9 %	6	26 %	7	32 %	11	48 %	13	59 %	6	26 %
Mål 5 - Attraktionskraft	23	4	17 %	4	17 %	13	57 %	15	65 %	6	26 %	4	17 %
Mål 6 - Kraftigt minskad klimatpåverkan	16	0	0 %	0	0 %	12	92 %	11	69 %	1	8 %	5	31 %
Mål 7 - Hållbar konsumtion och produktion	20	3	21 %	2	10 %	7	50 %	10	50 %	4	29 %	8	40 %